

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології

Кафедра культурології

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра
«Репрезентація середньовічної ментальності в готичній архітектурі»

Освітньо-професійна програма

**Фундаментальна та прикладна
культурологія**

галузь знань **03 Гуманітарні науки**

спеціальність **034 Культурологія**

Здобувач: Ем Руслана Вадимівна

Керівник: доктор історичних наук, професор
кафедри культурології Шейко Василь
Миколайович

Рецензент: доктор мистецтвознавства,
доцент кафедри телебачення ХДАК
Миславський Володимир Наумович

Допущена до захисту на засіданні кафедри
культурології «   » _____ 2023 р.,
протокол №

Харків 2023

Зміст

1. ВСТУП	4
1.1 Опис теми роботи.....	4
1.2 Обґрунтування актуальності дослідження.....	4
1.3 Мета та завдання роботи.....	6
1.4 Методи використані в роботі.....	6
1.5 Джерельнабаза.....	7
2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД	7
2.1. Історія готичної архітектури та її основні риси.....	7
2.2. Поняття "ментальності" та її зв'язок із культурою та мистецтвом.....	10
2.3. Репрезентація ментальності в мистецтві та архітектурі.....	15
2.4 Українська готична архітектура і як вона відображала ментальність тогочасних українців.....	18
3. АНАЛІЗ ГОТИЧНОЇ АРХІТЕКТУРИ	23
3.1. Опис головних елементів готичної архітектури та їх символічне значення.	23
3.2. Аналіз прикладів готичної архітектури в Європі та їх зв'язок із середньовічною ментальністю.....	26
3.3. Як готична архітектура відображає світогляд і релігійні переконання середньовічних людей.....	31
4. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	35
4.1. Дослідження ментальності в середньовічній літературі, мистецтві та філософії.....	35
4.2. Порівняння результатів дослідження з аналізом готичної архітектури.....	38
4.3. Аналіз ментальності в контексті соціально-історичних процесів, пов'язаних із розвитком готичної архітектури.....	43
5. ВИСНОВКИ.....	46
5.1. Узагальнення результатів дослідження.....	46

5.2. Підбиття підсумків аналізу готичної архітектури в контексті ментальності середньовічних людей.	47
5.3. Сформулювання висновків і рекомендацій для подальших досліджень. ...	48
6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
7. ДОДАТКИ.....	54

1. ВСТУП

1.1 Опис теми роботи.

Дипломна робота, що описується в цьому вступі, присвячена дослідженню готичної архітектури в контексті середньовічної ментальності. Готичне мистецтво та архітектура славляться своєю унікальністю та символічною природою, проте дотепер існує мало праць, які повною мірою розкривають особливості взаємозв'язку між цим стилем і світоглядом людей того часу. У рамках даної роботи будуть проведені теоретичні та практичні дослідження, спрямовані на виявлення основних елементів готичної архітектури та їхнього символічного значення, а також на аналіз літератури, мистецтва та філософії того часу. Результати дослідження допоможуть краще зрозуміти та інтерпретувати культурну спадщину Середньовіччя, а також розширити наявні знання в галузі історії мистецтва.

1.2 Обґрунтування актуальності дослідження.

Для того щоб обґрунтувати актуальність цього дослідження, необхідно враховувати кілька аспектів. По-перше, культурна спадщина Середньовіччя є багатим і багатогранним матеріалом, який дотепер не був повністю досліджений та інтерпретований. Готична архітектура, яка є одним з найбільш впізнаваних і значущих елементів середньовічної культури, привертає увагу дослідників з усього світу. У зв'язку з цим, мета даної дипломної роботи полягає в поглибленому дослідженні готичної архітектури, а саме, її зв'язку з ментальністю та переконаннями людей Середньовіччя.

По-друге, готична архітектура, незважаючи на свою велич і красу, досі викликає суперечки та дискусії серед дослідників. Існує безліч різних теорій і гіпотез про те, яким чином готична архітектура відображає ментальність і переконання середньовічних людей. Проведення цього дослідження дасть змогу точніше визначити, які конкретно символи й елементи готичної архітектури

відображають ментальність і переконання того часу, і яким чином вони взаємопов'язані.

По-третє, дослідження готичної архітектури в контексті середньовічної ментальності має практичне значення для сучасності. Символічні та естетичні елементи готичної архітектури досі використовуються в різних сферах сучасного життя - у мистецтві, архітектурі, моді тощо. Розуміння символічного значення та естетичних якостей готичної архітектури дасть змогу більш ефективно використовувати ці елементи в сучасному контексті.

По-четверте, варто зазначити, що дослідження середньовічної ментальності в готичній архітектурі має велике значення не тільки для історичної науки, а й для сучасної культури. Готична архітектура справила величезний вплив на розвиток архітектури та мистецтва загалом. Її елементи можна знайти в сучасних будівлях, у вуличному мистецтві, у фентезі-літературі та кіно.

Вивчення середньовічної ментальності через готичну архітектуру також може допомогти нам краще зрозуміти наше коріння та спадщину. Зрештою, це була епоха, в якій сформувалася європейська культура, і дослідження її ментальності може призвести до нових відкриттів і розуміння багатьох важливих аспектів нашої історії та культури. Таким чином, можна зробити висновок про те, що дослідження репрезентації середньовічної ментальності в готичній архітектурі має не лише академічну, а й практичну значущість, та може призвести до нових відкриттів у царині історії, культури та мистецтва.

Загалом, це дослідження буде корисним для широкого кола дослідників у галузі історії, культури та мистецтва. Воно допоможе краще зрозуміти вплив середньовічної ментальності на архітектуру і наше сучасне суспільство, а також показати, як архітектура може бути використана як засіб для передачі та інтерпретації культурних та історичних цінностей.

1.3 Мета та завдання роботи.

Ключовою метою цієї роботи є дослідження репрезентації середньовічної ментальності в готичній архітектурі. Щоб досягти цієї мети, було поставлено такі завдання:

1. Вивчити основні характеристики середньовічної ментальності, її вплив на культуру та мистецтво того часу, а також на сучасне суспільство.
2. Розглянути історичні та соціальні чинники, які призвели до появи готичного стилю в архітектурі.
3. Проаналізувати основні елементи готичної архітектури, пов'язати їх з основними характеристиками середньовічної ментальності та показати, як вони допомагають створити образи та символи, що відображають середньовічну ментальність.
4. Вивчити та проаналізувати приклади готичних споруд, як у Європі, так і в інших регіонах світу, дослідити відмінності та схожості між ними та показати, як вони відображають середньовічну ментальність.
5. Виявити вплив готичної архітектури на сучасне мистецтво та культуру, а також на її розвиток у період Ренесансу та пізніші періоди.

1.4 Методи використані в роботі.

Для досягнення цих завдань будуть використані методи дослідження, такі як аналіз літературних джерел, що допоможе отримати широку базу знань про тему, ознайомитися з попередніми дослідженнями; аналіз історичних даних, щоб простежити який вплив на створення та розвиток готичних споруд мають політичні, соціальні та економічні аспекти; та порівняльний аналіз архітектурних споруд, що дозволить зрозуміти особливості готичної архітектури, встановити тенденції розвитку. Також будуть використані методи порівняльного аналізу символічних і метафоричних образів, використовуваних у готичній архітектурі для того щоб розкрити глибинний зміст архітектурних

елементів, їх роль у втіленні ідей та цінностей тогочасного суспільства. І культурологічний підхід (за В. М. Шейко)

[https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR/ISTORIA_Svit_kul_2006.pdf]задля розуміння взаємозв'язку між архітектурою та іншими сферами культури, виявлення спільних рис та впливу культурних течій на формування готичного стилю.

1.5 Джерельнабаза.

Robert A. Scott. *The Gothic Enterprise: A Guide to Understanding the Medieval Cathedral*. University of California Press, 2018, 512с. [27].Ця книга є цінним джерелом для дослідження готичної катедральної архітектури середньовіччя. Автор детально розглядає розвиток готичного стилю, його особливості та характерні елементи. Він аналізує не лише фізичний аспект катедралів, а й їхнє значення в соціальному, релігійному та культурному контексті того періоду.

Frankl, Paul. *Gothic Architecture*. New Haven: Yale University Press, 2001,374с. [12]. Франкл докладно досліджує розвиток готичного стилю, його характеристики та ключові архітектурні елементи. У книзі йдеться про глибоке розуміння історичного контексту та естетичних принципів, що лежать в основі готичної архітектури. Висвітлюються різні аспекти готичної архітектури, включаючи релігійні, соціальні та культурні впливи.

2. ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД

2.1. Історія готичної архітектури та її основні риси.

Історія готичної архітектури налічує кілька століть і являє собою один з найяскравіших періодів у розвитку європейської архітектури. Готика виникла в середні віки у Франції і була відмінною рисою західноєвропейської архітектури до XVII століття.

Однією з основних рис готичної архітектури є використання різноманітних елементів декору, а також прагнення до максимальної вертикальності та витонченості. [8, с.40]. Завдяки використанню легких і міцних матеріалів, таких як цегла і камінь, готичні будови могли мати високі склепіння, колони та арки, створюючи враження легкості та граціозності(рис.1).

Одним із найважливіших елементів готичної архітектури є вітражі, які прикрашають вікна і створюють яскраві світлові ефекти. Вітражі в готичних храмах часто мали релігійний сенс і були важливим елементом декору[25,с.135]. Ще однією характерною рисою готичної архітектури є використання різьблених декоративних елементів, які прикрашали фасади будівель і створювали враження безлічі деталей. «Різьблений декоративний орнамент був важливим елементом готичної архітектури. Його багато використовували для декорування фасадів, створюючи враження безлічі деталей і тонкості виконання»[26,с.21].

Готична архітектура має кілька різновидів, які відрізняються своїми особливостями. Одним із найвідоміших різновидів є французька готика, яка характеризується прагненням до вертикальності та витонченості(рис.2). Ще одним різновидом є англійська готика, яка вирізняється потужнішими та важчими конструкціями(рис. 3).

Загалом, готичну архітектуру вважають одним із найбільш значущих періодів в історії європейської архітектури, яка справила величезний вплив на багато наступних стилів і напрямів.

Під час свого відродження в XII столітті готична архітектура вийшла з-під впливу романського стилю і почала розвиватися у свою власну форму. Її основними рисами стали високі й тонкі колони, гострі арки, різьблені прикраси та башточки. Готична архітектура з'явилася у Франції в XII столітті і потім поширилася по всій Європі, таку думку виказує Пауль Франкль «З погляду

історії архітектури термін готика позначає стиль архітектури, що виник у Франції приблизно в середині XII століття і протримався до кінця XIII століття; він поширився не тільки в Англію, а й у Німеччину, Скандинавію, Італію, Іспанію та навіть у найвіддаленіші куточки Східної Європи»[12,с.12].

Однією з найбільш знакових будівель готичної архітектури є Собор Паризької Богоматері, який був побудований у XII-XIV століттях (рис.1). Будівництво цієї будівлі відображає всі основні риси готичного стилю, включно із застосуванням різьблених прикрас і вітражних вікон, а також високими і витонченими колонами та арками.

Однією з основних причин, через яку готична архітектура стала такою популярною, була можливість створення високих і тонких конструкцій за допомогою арок і хрестових склепінь . Це дало змогу архітекторам створювати дуже вишукані форми, які були неможливі в романській архітектурі.

Незважаючи на те, що готична архітектура існувала протягом багатьох століть, її стиль та основні риси залишалися досить сталими протягом усього часу свого існування [20, с.24]. Готичні будівлі продовжують бути одними з найвишуканіших і найкрасивіших архітектурних споруд у світі, і багато хто з них є значущими історичними пам'ятками, такими як Собор Нотр-Дам у Парижі, Вестмінстерське абатство в Лондоні й Собор Міланського Дуомо.

Отже, другим важливим аспектом готичної архітектури є її технічний бік, що включає використання нових будівельних технологій і матеріалів. Однією з головних відмінних рис готичних споруд є їхня вертикальність і легкість, що досягаються завдяки використанню каменю та цегли у поєднанні з новими будівельними технологіями, такими як скелетна конструкція та арочні склепіння [25, с.15].

Третій аспект, на який слід звернути увагу при дослідженні готичної архітектури, це її символічне значення. Як уже було згадано вище, готичні споруди є витворами мистецтва, що втілюють ментальність і культурні цінності тієї епохи, в якій вони були створені. Символи та алегорії, використані в готичних спорудах, відображають світогляд середньовічних людей, на основі якого було створено ці твори [27, с.5].

Таким чином, історія, технічні особливості та символічне значення готичної архітектури є трьома важливими аспектами, які необхідно вивчати при дослідженні репрезентації середньовічної ментальності в цьому мистецтві. Розбираючи кожен із цих аспектів детальніше, ми зможемо отримати більш повне уявлення про те, як саме готична архітектура відображає культуру і світогляд середньовічних людей.

2.2. Поняття "ментальності" та її зв'язок із культурою та мистецтвом.

Поняття "ментальності" є важливим аспектом у вивченні культури та мистецтва. Ментальність описує особливості мислення, сприйняття та взаємодії людей всередині певної культури.

Ментальність також пов'язана з концепцією "естетичної культури", що містить у собі систему цінностей, уподобань і норм, які стосуються мистецтва та його ролі в суспільстві. Естетична культура походить із ментальності, і визначає те, що сприймається як "красиве" і "гарне" в мистецтві [4, с.50].

Ментальність також впливає на естетичні уподобання в мистецтві та архітектурі. Наприклад, готичну архітектуру було створено в період, коли середньовічне суспільство зазнавало сильного впливу християнської релігії, що ставила за мету духовну просвіту і порятунок душі. Як зазначаю історик Отто Вон Симсон «Готична архітектура була пов'язана з глибокою релігійною символікою, яка виражала ідею шляху до порятунку і шляху до Бога. Величні

собори і церкви були побудовані з метою підняти духовний стан віруючих і допомогти їм знаходити мир і натхнення у своїй вірі. Розписні вітражі, різьблені дерев'яні елементи, скульптури та інші прикраси були використані для створення естетичної краси та оздоблення храмів, що могли допомогти вірянам у їхній духовній подорожі»[23, с.45].

Цікаво, що ментальність також може впливати на спосіб сприйняття та аналізу мистецтва. Наприклад, у західній культурі сприйняття та аналіз мистецтва часто ґрунтуються на розумних, логічних критеріях. У той час як в інших культурах, таких як японська або китайська, наголос робиться на розуміння ментальності як загальної характеристики мислення, що відображає культурні особливості та індивідуальні риси особистості, От що говориться в роботі Cultureandtheself: Implicationsforcognition, emotion, andmotivation з цього приводу «Наприклад, у Японії та Китаї, де перевага надається колективному, а не індивідуальному самовизначенню, є більш поширеним способом мислення щодо стосунків між людьми, що відповідним чином маніфестується в культурі, мистецтві та літературі. У таких культурах стимулом для мислення та дії є не лише особисті потреби, а й потреби групи, й емоційні реакції на події часто описуються в термінах соціальної гармонії та зв'язків між людьми»[15, с.224]. Однак, у контексті мистецтва та архітектури, поняття ментальності може бути розглянуте як спосіб опису характерних рис стилю або напрямку, пов'язаних із культурними та історичними чинниками.

Наприклад, готична архітектура, як зазначалося раніше, пов'язана з релігійними уявленнями та культурою Середньовіччя. Ці чинники мали значний вплив на ментальність того часу і, своєю чергою, на характерні риси готичної архітектури. Так, готичні кафедральні собори вирізняються вертикальністю, складною системою ребер і аркбутанів, багатим декоративним оздобленням, що

відображають ідею прагнення до Бога і створення атмосфери таємничості та благоговіння.

Поняття ментальності також може бути пов'язане з концепцією "духу часу", яка являє собою сукупність культурних, історичних, соціальних та інших чинників, що впливають на творчий процес. Таким чином, ментальність може впливати на форму і зміст творів мистецтва та архітектури, а також визначати їхню роль і значення в культурі.

Важливо зазначити, що розуміння ментальності та її ролі в мистецтві не завжди є об'єктивним. Через те, що ментальність є властивістю колективного або індивідуального мислення, її інтерпретація може бути суб'єктивною та залежати від культурних і соціальних уподобань та переконань дослідників.

Отже, поняття ментальності може бути корисним для розуміння зв'язку між культурою та мистецтвом, а також для аналізу характерних рис та особливостей творчості в контексті певної епохи та культурного середовища.

Як уже згадувалося, ментальність є середовищем, у якому розвивається культура і мистецтво. Індивідуальна ментальність кожної людини також може впливати на те, як вона сприймає мистецтво і культуру, і як вона сама висловлює свої ідеї у творчості. Наприклад, ментальність, що ґрунтується на раціональності та логіці, може бути більш схильною до абстрактного мистецтва, тоді як ментальність, що ґрунтується на емоціях та інтуїції, може бути більш схильною до експресивного мистецтва, підтвердження цієї думки можна знайти в статті *Culture and aesthetic preference*:

Comparing the attention to context of East Asians and Americans «Різні культурні практики та цінності, як-от емоційна виразність, інтуїція та особисті стосунки, можуть привертати людей до більш емоційно насиченого, експресивного та контекстно-залежного мистецтва, тоді як культурні практики, що наголошують

на розумі, логіці та універсалізмі, можуть привертати людей до абстрактного мистецтва та дистанційованішого від особистих стосунків виду самовираження»[26, с.1207].

У мистецтві та культурі готичного періоду можна помітити наявність певної ментальності, яка була характерна для середньовічної Європи. Деякі дослідники називають її "готичною ментальністю", яка проявлялася в уявленні про світ та його устрій, вірі в релігійні догми та містичні уявлення, а також в естетичних уподобаннях. П'єр Розенберг описує її так «Готична ментальність проявляється в особливих цінностях, спрямованих до вищих ідеалів і водночас прихильності до орнаменту, що несе із собою загадки та містичний початок» [24, с.8].

Однією з особливостей готичної ментальності було прагнення до вертикалізації, тобто створення вертикальних композицій у мистецтві та архітектурі. Це пов'язано з уявленням про світ як про вертикальну структуру, де небеса, земля і пекло знаходяться на різних рівнях. Також характерними рисами готичної ментальності були потяг до містичного й загадкового, використання символіки та алегорій, а також інтерес до смерті й тління[6, с.44].

Готична ментальність проявлялася не тільки в архітектурі, а й в інших видах мистецтва, наприклад, у літературі, де були популярні містичні та фантастичні твори, а також використання символічної мови. У живописі та скульптурі готичну ментальність можна помітити у використанні символічних образів і мотивів, таких як гротеск, гротескна маска, химера тощо.

Таким чином, ментальність відіграє важливу роль у культурі та мистецтві, визначаючи загальну спрямованість творчості та сприйняття мистецтва в рамках даної культури. Наприклад, ментальність романської епохи, з її акцентом на духовність і символізм, знайшла відображення в романській архітектурі з її високими склепіннями, масивними стінами і численними

скульптурними композиціями (рис. 4). Готична ж ментальність, з її акцентом на людину та її розум, призвела до створення світліших і прозоріших храмів, оздоблених багатою геометричною орнаментикою та вітражами, що суттєво змінили характер європейської архітектури .

Попри те, що поняття ментальності являє собою доволі складний феномен, його зв'язок із культурою та мистецтвом упродовж століть перебуває в центрі уваги дослідників. Одним із таких дослідників є французький філософ Жан Гібсер, який запропонував свою концепцію ментальних структур. Він вважав, що кожна історична епоха характеризується своїм власним типом свідомості, і що ці типи свідомості присутні в культурі та мистецтві даної епохи. Наприклад, Гібсер вважав, що готична епоха характеризується "рефлексивною" свідомістю, що прагне духовної досконалості та захоплюється своїми досягненнями в галузі архітектури, музики та літератури [16, с.150].

Іншим дослідником, який займався проблемою ментальності та її зв'язку з культурою, був німецький соціолог Макс Вебер. Він вважав, що ментальність є важливим чинником у процесі формування культури, і що саме ментальність визначає, які цінності та ідеї домінуватимуть у даній культурі [21,с.370].

Вебер також приділяв увагу зв'язку ментальності з економікою та соціальною організацією суспільства. Він розробив концепцію "духу капіталізму", який він розглядав як результат протестантської етики. У своїх працях Вебер підкреслював, що процес розвитку економіки та соціальної організації суспільства багато в чому визначається характером ментальності, яка своєю чергою формується і підтримується культурою. Таким чином, ментальність не тільки пов'язана з мистецтвом і культурою, а й з іншими сферами життя.

Іншим відомим соціологом, який займався дослідженням ментальності, був Марсель Мосс. Він стверджував, що ментальність не тільки відображає

культуру, а й впливає на неї. Він також виокремлював роль ментальності в процесі формування національних ідентичностей і національних культур. Мосс розглядав ментальність як сукупність переконань, цінностей, норм і способів мислення, які характеризують певну групу людей[19, с.12].

Ментальність також має зв'язок із поняттям колективного несвідомого, введеного Карлом Юнгом. Він розглядав колективне несвідоме як сукупність архетипів, які формуються в процесі еволюції людства і передаються з покоління в покоління. Юнг стверджував, що ментальність формується в процесі взаємодії індивідуума з колективним несвідомим [5, с.3]. Таким чином, ментальність є результатом не тільки культурного, а й біологічного чинників.

Зрештою, варто зазначити, що поняття ментальності є доволі складним і багатогранним, і його інтерпретація може різнитися в різних наукових дисциплінах і культурах. Усі вищезгадані соціологи представляють лише деякі з підходів до вивчення ментальності та її ролі в культурі та мистецтві.

2.3. Репрезентація ментальності в мистецтві та архітектурі.

Культура і мистецтво є важливими засобами репрезентації ментальності, даючи змогу висловити і передати ті особливості мислення і поглядів на світ, які притаманні даній спільноті. Особливо важливу роль у цьому процесі відіграє архітектура, яка, будучи фізичним вираженням культурної та ментальної ідентичності, стає своєрідним дзеркалом ментальності суспільства.

Одним із найяскравіших прикладів репрезентації ментальності в архітектурі є готичний стиль, що був популярний у Європі в період з XI по XV століття. Основними рисами готичної архітектури є вертикальність, світлові ефекти та деталізація. Ці елементи готичної архітектури є відображенням того, як середньовічне суспільство сприймало світ і своє місце в ньому.

Ще одним прикладом репрезентації ментальності в архітектурі є класичний стиль, який був популярний у Стародавній Греції та Римі. Цей стиль характеризується симетрією, пропорційністю та ясністю форм. Він є відображенням того, як стародавні греки та римляни сприймали світ і прагнули до ідеалу гармонії та симетрії(рис. 5).

Сучасна архітектура також може бути використана для репрезентації ментальності. Наприклад, будівлі, створені в стилі мінімалізму, відображають сучасну ментальність, яка характеризується прагненням до простоти, функціональності та чіткості форм(рис. 6).

Крім архітектури, ментальність може бути виражена і в інших видах мистецтва. Наприклад, у живописі ментальність може проявлятися у виборі тем, колірній гамі та техніці малювання. У музиці, ментальність може бути виражена у виборі інструментів, мелодії та ритму.

Таким чином, репрезентація ментальності в мистецтві та архітектурі відіграє важливу роль у формуванні культури. Одним із прикладів може бути готична архітектура, яка часто асоціюється з похмурістю та містикою. Інший приклад - мистецтво Ренесансу, яке виражає ідеали гармонії та краси.

Репрезентація ментальності в мистецтві та архітектурі може також містити символіку та алегорії, які допомагають передати певні ідеї та концепції.

Наприклад, на розписах церков Середньовіччя часто використовували зображення ангелів і дияволів, які символізували боротьбу добра і зла . Також символи часто використовували в геральдиці, яка була популярна в середньовічній Європі і була способом представлення роду і герба.

Сучасне мистецтво також може відображати ментальність сучасного суспільства. Наприклад, у роботах американського художника Енді Воргола

можна побачити відображення споживацької культури та масових медіа (рис. 7). Інший приклад - мистецтво вуличних художників, яке відображає соціальні проблеми та викликає суспільний діалог.

Використання ментальності в мистецтві та архітектурі не тільки відображає культуру, а й також може вплинути на її формування. Репрезентація ментальності може впливати на настрій і сприйняття навколишнього простору, а також на світогляд і поведінку людей.

Одним із яскравих прикладів репрезентації ментальності в мистецтві є французький імпресіонізм. Цей стиль характеризується не лише певним підходом до малювання, а й передачею емоційної складової твору. У роботах імпресіоністів, таких як Клод Моне, Поль Сезанн, П'єр-Огюст Ренуар, виразно відчувається сприйняття світу з огляду на особистий досвід і настрій художника. Одним із головних принципів імпресіонізму було використання світла і кольору для передачі настрою. Саме тому на роботах цього стилю так часто зображені моменти заходу сонця, світанку, що відображають певну емоцію і настрій.

Крім того, ментальність знаходить своє вираження і в архітектурі. Одним із найяскравіших прикладів є готичний стиль, який сформувався в Середньовіччі. Готична архітектура характеризується використанням високих аркових склепінь, величезних розеток, філігранних візерунків і вишуканих деталей. Вона вважається одним із найбільш величних і вражаючих стилів архітектури в історії.

Однак, готичний стиль не просто відображає естетичні вподобання епохи, а й виражає ментальність людей того часу. Так, наприклад, величезні склепіння і високі колони говорять про те, що люди того часу прагнули до небес, вони хотіли створити ідеальний простір для богослужіння. Також, використання в

готичному стилі численних філіграней і візерунків відображає ментальність людей, які сприймали світ як складну і запутану мережу зв'язків і взаємовідносин.

Ще одним прикладом репрезентації ментальності в архітектурі є так званий баухауз. Цей рух, що виник у Німеччині в 1920-х роках, прагнув об'єднання мистецтва і промисловості. Представники школи вважали, що мистецький об'єкт має створюватися з урахуванням його функціонального призначення, і вважали, що мистецтво має бути доступним для всіх верств населення, а не тільки еліти. Їхні ідеї знайшли своє відображення в архітектурі, дизайні та інших сферах промисловості. Таким чином, школа баухауза стала являти собою не тільки новий стиль, а й новий підхід до мистецтва і виробництва[14].

Ще одним цікавим прикладом репрезентації ментальності в мистецтві та архітектурі є азійські сади. У японській культурі, наприклад, сади вважаються важливою частиною архітектури та дизайну. Японські сади славляться своєю простотою і гармонійністю, що відображає японську ментальність. У них використовуються мінімум елементів, які створюють враження повноти та завершеності. Кожен елемент саду має свій символічний сенс, що відображає японський погляд на світ і природу.

Таким чином, репрезентація ментальності в мистецтві та архітектурі є важливою складовою культури. Мистецькі об'єкти та архітектурні споруди не лише відображають культурні цінності та ментальність, а й є засобом їхнього передавання та збереження впродовж часу.

2.4 Українська готична архітектура і як вона відображала ментальність тогочасних українців.

Українська готична архітектура, як складова частина національної культурної спадщини, відображає багатвікову історію та особливості ментальності українського народу. Вона виростала з місцевих традицій та впливу культурних течій Європи, але при цьому зберігала свою унікальність та самобутність.

Перші згадки про готичну архітектуру в Україні датуються XIII століттям, коли з'явилися перші готичні споруди. У цей період українські готичні будівлі відображали традиції та вірування тогочасних українців. Наприклад, величні катедральні собори, такі як Києво-Печерська лавра, Софійський собор та Львівський собор, створювалися як символи віри та духовності українського народу. Застосування готичних мотивів, таких як високі стрімкі вежі та готичні арки, надавало цим будівлям особливої магії та сакральності[2, с.285].

Українська готична архітектура також відображала соціально-економічні та політичні умови тогочасної України. Наприклад, розквіт готичної архітектури в XIV-XV століттях сприяв розвитку торгівлі та містобудування.

Часто готичні будівлі у торгових центрах служили не лише як функціональні споруди, але і як символи сили та багатства міст. Розкішно оздоблені фасади, багатохудожні вікна та витвори мистецтва, такі як рельєфи та скульптури, свідчили про благодать та процвітання, які були важливими для тогочасного українського суспільства.

Однак, пізніше, у XV-XVI століттях, українська готична архітектура почала переживати зміни під впливом розвитку ренесансної та барокової стилістики. На цьому етапі готичні мотиви були поєднані з новими архітектурними елементами, що відображало еволюцію ментальності українського народу. Готичні церкви та монастирі ставали більш декоративними та вишуканими, зберігаючи при цьому свою містичну атмосферу та духовну значимість.

Засоби вираження в українській готичній архітектурі, такі як геометричні форми, складні орнаменти та деталізація, відображали особливості ментальності тогочасних українців. Український народ, звиклий до багатства та розкіші у природному середовищі, створював готичні споруди, що відзначалися екстравагантністю та величністю. Окрім того, готична архітектура відображала духовну глибину українців, віру в Бога та відданість християнським цінностям, що пройняли українське суспільство.

Українська готична архітектура також відображала певні аспекти національної ідентичності тогочасних українців. Вона стала важливим елементом формування культурного образу України і символом національної гордості. Готичні будівлі стали втіленням української самобутності, їх архітектурні рішення віддзеркалювали унікальність та особливості народу.

Важливим аспектом української готичної архітектури була також її функціональність. Готичні храми та костели виконували не лише релігійну функцію, але й важливу роль у формуванні соціального та культурного життя тогочасної спільноти. Вони ставали центральними місцями зустрічей, урочистих подій та культурних заходів, об'єднували людей навколо себе.

Також варто відзначити, що українська готична архітектура підкреслювала взаємозв'язок людини з природою. Її витончені форми та геометричні лінії гармонійно вписувалися у природне середовище, підкреслюючи важливість збереження природних цінностей та рівноваги з навколишнім світом.

Українська готична архітектура, зі своїм багатством і символічним значенням, стала свідком історичних подій та культурних змін. Вона передає нам спогади про минуле і надихає на майбутнє. Її особливості та естетика відображають ментальність тогочасних українців, їхні цінності, віру та пошану до культурної спадщини.

Дослідження української готичної архітектури дозволяє нам краще зрозуміти історію та культурний розвиток українського народу. Вона є свідченням колективного духу та творчої майстерності українських архітекторів і будівельників минулих епох.

На тлі соціально-політичних змін та культурних впливів, українська готична архітектура зуміла зберегти свою особистість та виразити національну ідентичність. Її стильові особливості, архітектурні рішення та деталізація розповідають нам про специфіку українського способу бачити та відчувати світ.

Одним з основних аспектів, що відображав ментальність українців у готичній архітектурі, є їхнє сприйняття часу. Готичні будівлі були здатні витримувати випробування часу, що свідчить про довговічність та вірність традиціям українського народу. Будівельні матеріали, такі як камінь та цегла, були вибрані з метою створення монументальності та стійкості, відображаючи потужність та волю українського народу.

Крім того, українська готична архітектура віддзеркалює історичні події, що вплинули на формування ментальності українців. Наприклад, елементи оборонної архітектури, такі як фортеці та оборонні стіни, свідчать про постійну боротьбу та необхідність захисту своєї землі.

Символіка української готичної архітектури також відображала релігійні переконання тогочасних українців. Багато храмів та костелів були споруджені для вшанування святих, а також для релігійних обрядів та спільноти віруючих. Хрест на даху готичної церкви символізував християнські цінності та віру українського народу.

Також важливим аспектом української готичної архітектури були сакральні простори. Величні вітражі, прикрашені вітражні вікна та склепіння витворили унікальну атмосферу, яка відображала віру та духовність українського народу. Люди знаходили у цих просторах тишу, спокій та можливість для роздумів, архітектура створювала сприятливі умови для споглядання та поклоніння.

Українська готична архітектура, в той час, коли український народ переживав складні історичні періоди та політичні зміни, відображала його сили та стійкості. Вона стала символом національної самосвідомості та протесту, виражаючи прагнення українського народу до свободи та незалежності.

Усі ці аспекти української готичної архітектури постійно нагадують нам про важливість збереження та вивчення нашої культурної спадщини. Вона не лише свідчить про архітектурні досягнення минулих поколінь, але й є джерелом інспірації для сучасних архітекторів та мистецтвознавців.

Дослідження української готичної архітектури дозволяє нам збагатити наше розуміння культурної спадщини та ментальності українського народу. Вона стала свідченням творчого генія та вміння українських майстрів втілити свої ідеї у камені, дереві та металі.

Українська готична архітектура пройшла через велику кількість випробувань, включаючи війни, знищення та реставраційні роботи. Однак, завдяки наполегливості та зусиллям вчених, архітекторів та культурних організацій, багато з цих архітектурних шедеврів було відновлено та збережено для наслідування майбутніми поколіннями.

Сьогодні готична архітектура привертає увагу туристів з усього світу.

Відвідувачі мають можливість побачити ці неперевершені споруди, оцінити їх

масштаби, витонченість деталей та вплив, який вони мали на розвиток архітектури в Україні.

Збереження та популяризація української готичної архітектури є важливою задачею для збереження культурного багатства країни. Це вимагає спільних зусиль уряду, громадських організацій, науковців та громадян. Важливо підтримувати належний стан цих споруд, проводити дослідження та реставраційні роботи, а також впроваджувати освітні програми для популяризації готичної архітектури серед молоді.

Українська готична архітектура зберігається як жива пам'ять про минуле і приносить радість тим, хто її досліджує та розуміє. Вона нагадує нам про важливість збереження та підтримки національного культурного доробку, про потребу вивчати історію та сприяти розвитку мистецтва.

3. АНАЛІЗ ГОТИЧНОЇ АРХІТЕКТУРИ

3.1. Опис головних елементів готичної архітектури та їх символічне значення.

Готична архітектура, що виникла в XII столітті і процвітала до XV століття, являє собою один із найвишуканіших і найвитонченіших стилів архітектури. Вона вирізняється низкою унікальних елементів, кожен з яких має своє символічне значення.

Один із найважливіших елементів готичної архітектури - це арка, яка є не тільки елементом конструкції, а й символом переходу від мирського життя до духовного. При цьому арка несе в собі ідею утвердження віри та надії на майбутнє, як стверджує Крістофер Вілсон «Готичний собор був візуальним втіленням шляху до спасіння, де гостроокі арки, ребристі своди і височенні опори символізували підйом з землі до неба»[8, с.7].

Ще одним характерним елементом готичної архітектури є капітелі, які декорують стовпи та колони. Капітелі часто мали форму листя, квітів, голів тварин або людей. Наприклад, на капітелях часто зображувалися сцени з Біблії або символи святості. Деякі капітелі містять зображення тварин і чудовиськ, які слугували нагадуванням про боротьбу між добром і злом.

Статуї та скульптури також були важливим елементом готичної архітектури. Їх часто встановлювали на фронтонах, порталах та інших ділянках будівлі. Найпоширенішими зображеннями були святі, апостоли, ангели та дияволи. Скульптури слугували не тільки для прикрашання будівлі, а й для навчання неписьменних людей релігійних історій і переказів.

Вікна є ще одним характерним елементом готичної архітектури. У готичній архітектурі вікна займають більшу частину стін будівель і мають складну форму, яка дає змогу максимально використовувати світло. Вікна готичних соборів були розписані вітражами, які є одним із найбільш вражаючих і символічно значущих елементів готичної архітектури. Вітражі відображали сцени з Біблії, зображення святих і апостолів, а також символи віри і надії(рис.8).

Готичні собори та церкви є одними з найбільш вражаючих і важливих споруд середньовічної архітектури. Вони вирізняються з-поміж інших стилів архітектури своєю вертикальністю, використанням гострих арок і безліччю прикрас, які слугують не лише декоративною функцією, а й символічною.

Один з основних елементів готичної архітектури - це стебло, яке відіграє роль вертикального опорного елемента будівлі. Воно може бути різної товщини і довжини, залежно від розмірів будівлі. Стебло в готичній архітектурі є символом віри та здатності людини прагнути до вищого. Вертикальність будівель також відображає прагнення до небес і божественного.

Іншим важливим елементом готичної архітектури є арка. На відміну від інших стилів архітектури, де використовувалися напівкруглі арки, готичні арки мають гострий верх. Це створює враження стрімкості та легкості будівлі, а також символізує прагнення людини до божественного. Гострі арки також дають змогу збільшити висоту будівлі, що є однією з характеристик готичного стилю.

Крім того, у готичній архітектурі часто використовували різноманітні візерунки та орнаменти. Вони можуть бути виконані з каменю або дерева і служать для прикраси та надання будівлі додаткового символічного значення. Наприклад, розетка, яка є одним із найвідоміших елементів готичної архітектури, символізує Бога і його присутність у будівлі.

Крім того, готичні собори славляться своїм високим ступенем деталізації та орнаментування. Різноманітні прикраси, такі як кам'яні картини, вітражі, різьблення по дереву і каменю, вписуються в архітектурну композицію і підкреслюють її символічний сенс.

Наприклад, зображення на вітражах можуть передавати історії з Біблії, зображати апостолів, святих і ангелів, а також символічні зображення, пов'язані з релігійними уявленнями. Крім того, готична архітектура часто містить зображення листя, квітів та інших елементів природи, які можуть бути символічними уявленнями життя, оновлення та відродження.

Одним із найвідоміших прикладів готичної архітектури є Нотр-Дам де Парі в Парижі. Цей собор був побудований у XII-XIII століттях і досі є однією з найпопулярніших туристичних визначних пам'яток у всьому світі. У соборі можна побачити безліч символічних зображень та орнаментів, зокрема кам'яні картини, вітражі та кам'яні різьблення. Загалом, Нотр-Дам де Парі може розглядатися як приклад готичної архітектури, в якій елементи орнаментування і символіки тісно переплітаються з архітектурною композицією.

На закінчення, готична архітектура є одним із найбільш вражаючих і символічних стилів архітектури у світовій історії. Цей стиль характеризується високим ступенем деталізації та орнаментування, а також використанням різноманітних символічних зображень, що вписуються в архітектурну композицію та посилюють її символічний зміст.

3.2. Аналіз прикладів готичної архітектури в Європі та їх зв'язок із середньовічною ментальністю.

Один із прикладів готичної архітектури - собор Нотр-Дам де Парі. Цей собор був побудований у XII столітті і вважається однією з головних визначних пам'яток Парижа. Архітектура собору є яскравим прикладом готичного стилю з його високими склепіннями, гострими арками і безліччю кам'яних прикрас. Основним символом собору є його дзвіниця, яка слугує не тільки для дзвону дзвонів, а й для підйому на її верх, звідки відкривається приголомшливий вид на Париж. Це символізує прагнення людини до вищих цілей і духовності, які були важливими для середньовічного суспільства[8, с.10].

Ще одним прикладом готичної архітектури є Вестмінстерське абатство в Лондоні. Це знамените місце, де коронували англійських монархів, було збудовано в XIII столітті і стало важливим центром культурного життя Англії. Архітектура абатства вирізняється безліччю веж, високими склепіннями і величезними вікнами, що дає змогу багато світла потрапляти всередину і створювати враження легкості та повітряності. Одним із головних символів абатства є його центральна вежа, яка символізує велич і міць Англійської корони. Усі деталі абатства були уважно продумані та мали глибокий символічний зміст, що відображає ментальність середньовічної епохи, як зазначає Френсіс Вудман «Вельзевул, або Бельзевуб, що символізує диявола, був зображений на паркані абатства і на прапорі, щоб нагадати ченцям і

відвідувачам про постійну боротьбу добра і зла. Крім того, вежа абатства слугувала не тільки символом величі й могутності Англійської корони, а й уособлювала Божественну силу і всевладдя»[11, с. 49].

Вивчаючи готичну архітектуру, неможливо обійти стороною Кельнський собор(рис.9), одну з найвідоміших і найграндіозніших готичних конструкцій у світі. Ця катедральна базиліка, розташована в Кельні, Німеччина, була побудована протягом більш ніж 600 років і була завершена тільки в 1880 році.

Кельнський собор - це справжній шедевр готичної архітектури. У конструкції будівлі використані всі головні елементи готики: високі склепіння, гострі арки, розеткові вікна тощо. Він також вирізняється своєю розмірністю: довжина собору 144 метри, ширина - 86 метрів, висота центрального корпусу - 44 метри.

Кельнський собор відіграв велику роль у середньовічній ментальності. Він був символом віри, надії та величі Німеччини. Під час середньовіччя Кельн був одним із найважливіших міст Німеччини, і собор став яскравим проявом його багатства і могутності. Крім того, собор був також місцем паломництва для багатьох вірян. Так, у 1200-х роках у соборі встановили знамениту реліквію - "Три китайські царі", які привезли з собою три волхви зі Сходу під час Різдва Ісуса Христа [27, с.32].

Кельнський собор також є прикладом використання готичної архітектури для створення вражаючого та унікального фасаду. Фасад собору прикрашений великою кількістю скульптур і візерунків, які захоплюють відвідувачів своєю красою і вишуканістю.

Загалом Кельнський собор - це чудовий приклад готичної архітектури, який не лише візуально вражає своїми формами та прикрасами, але також є важливим символом європейської історії та культури.

Ще одним знаковим прикладом готичної архітектури є Собор Святого Петра в Кельні. Цей собор було розпочато будувати в XIII столітті й закінчено тільки в XIX столітті. Він вражає своїми грандіозними розмірами і тонкістю деталей.

Одна з головних особливостей собору - його високі вежі, які вважалися символом віри і божественності. Крім того, готичні архітектори часто використовували вітражі, щоб посилити ефект світла, який відігравав важливу роль у середньовічній ментальності. У Соборі Святого Петра в Кельні вітражі також були використані, щоб створити атмосферу святині та наблизити вірян до Бога.

Ще один приклад - Собор Святого Готхарда в Штрасбурзі (рис. 10). Цей собор було розпочато будувати 1176 року, і його вважають однією з найбільш значущих готичних будівель у світі. Будівельники використовували тут нові техніки, як-от хрестово-ребристі склепіння, що давали змогу будувати більш легкі та елегантні конструкції. У Соборі Святого Готхарда була також використана багаторазова символіка, яка пов'язувала будівлю з Богом і Христом. Наприклад, розетка на західному фасаді символізувала Бога, а чотири основні стійки вівтаря відповідали чотирьом Євангелістам.

Ще один знаковий приклад - Собор Святого Віта в Празі (рис. 11). Цей собор було розпочато будувати в XIV столітті і закінчено тільки в XIX столітті. У ньому були використані різні архітектурні техніки, такі як багатопільні склепіння, які давали змогу збільшувати простір будівлі і створювати неповторний ефект.

Собор святого Віта також є прикладом багаторазової символіки. Наприклад, алегоричні фігури, зображені на фасаді, уособлюють чесноти та вади. Усередині собору також багато символічних елементів: тут можна побачити зображення ангелів, святих і Богородиці, які не лише слугують прикрасою, а й передають духовне послання. Наприклад, зображення святого Георгія, який перемагає дракона, символізує перемогу добра над злом.

Ще одним прикладом готичної архітектури є собор у місті Страсбурзі. Цей собор був побудований у XIII-XIV століттях і є чудовим прикладом ранньої готики. Особливо вражаючим у цій споруді є використання кольорового скла для створення розписів усередині собору. Розписи на склі, виконані в яскравих кольорах, створюють ефект світлових променів, які спрямовують погляд вірянина на біблійні сцени, зображені на вікнах.

Ще один приклад готичної архітектури - це Стокгольмський палац, побудований у XVIII столітті. Хоча ця споруда не має такої давнини, як інші готичні будівлі, її архітектура також вирізняється високим ступенем символізму. Один із найвідоміших елементів будівлі - це Блакитна кімната, оздоблена блакитним дамаском, дзеркалами та різьбленими дерев'яними елементами. Символічне значення цієї кімнати полягає в тому, що вона служила кімнатою для очікування короля, якого вважали небесним царем, і блакитний колір асоціювався з небом і божественним царством, підтвердження чому можна знайти в роботі Карін Ендре та Торстіна Каллау «Блакитна кімната, перша кімната апартаментів Бернадотта, була зарезервована для аудієнцій з королем. Свою назву кімната отримала не лише завдяки блакитному кольору стін, що символізує небо і божественне царювання, але й завдяки багатьом синім деталям, таким як порцелянова піч і шовкова дамаська тканина на стінах»[17, с.34].

Як уже було зазначено, символіка, використана в готичних будівлях, передає не тільки художній, а й релігійний та соціальний контексти епохи, в якій вони були створені. Наприклад, одним із головних елементів готичних катедралів є троянда, яка являє собою злиття багатьох елементів: квітів, кіл, хреста тощо. Троянда не тільки слугує прикрасою для фасадів і вітражів, а й символізує єдність усіх сторін світу і, відповідно, єдність Церкви, на думку Стена Нусбаума «Трояндові вікна - це не лише приклади віртуозного декору, вони також виражають єдність всесвіту, єдність Церкви та вічну обіцянку божественної благодаті»[29, с.86].

Крім того, в готичній архітектурі часто трапляються скульптури, які мають алегоричний характер і передають різні моральні уроки. Наприклад, скульптури лиходіїв і грішників, які прикрашають фасади соборів, нагадують вірянам про те, що всяке погане діло є на світі суецильне і що воно буде каратися, цю думку підтверджує Ернест Рітчі «Наприклад, скульптури лиходіїв і грішників, які прикрашають фасади соборів, нагадують вірянам про те, що всяке погане діло є на світі суецильне і що воно буде каратися»[9, 86с]. Також на фасадах катедральних соборів можна побачити скульптури, що зображають різні сюжети з Біблії, які допомагають вірянам краще зрозуміти духовний контекст, у якому вони перебувають.

Ще одним прикладом готичної архітектури, яка передає соціальний контекст епохи, є Королівський замок у Варшаві (рис. 12). Замок був побудований у XV столітті та зруйнований під час Другої світової війни. У 1971 році розпочалася його реконструкція, яка тривала понад 20 років. Відновлення замку було величезним досягненням для польського народу, якому вдалося зберегти пам'ять про своїх королів та їхній внесок в історію країни.

Таким чином, готична архітектура є не тільки чудовим витвором мистецтва, а й відображенням релігійних, моральних і соціальних цінностей, що були актуальними в середньовічній Європі.

3.3. Як готична архітектура відображає світогляд і релігійні переконання середньовічних людей.

Як уже згадувалося вище, готична архітектура була глибоко пов'язана з релігійним життям середньовіччя. У цьому підпункті розглянемо, які світоглядні та релігійні переконання були відображені в готичній архітектурі.

Першим важливим аспектом є уявлення про Бога як вищу і досконалу істоту. Готичні кафедральні собори були збудовані з метою прославлення Бога і слугували для проведення релігійних обрядів. Ці будівлі були розраховані на захоплення вірян своєю красою та величчю. Саме тому архітектори готичних соборів прагнули створити неймовірно високі та складні конструкції, щоб викликати у відвідувачів відчуття благоговіння та трепету. Так, наприклад, купол собору Нотр-Дам де Парі є одним із найвищих у світі та має дуже легкий і повітряний вигляд завдяки своїй геометричній формі.

Другим аспектом, який був відображений у готичній архітектурі, є віра в загробне життя і реінкарнацію. Віра в загробне життя була одним із головних аспектів християнської релігії, і готичні собори відображали це вірування у своїй символіці, як говорить Крістофер Уїлсон «Ідея небесного Єрусалима, в якому віряни житимуть вічно, була важливою в середньовічній теології і була виражена через архітектурну символіку. Багато готичних соборів було спроектовано так, щоб викликати ідею небесного міста, де неф є метафорою шляху до порятунку, а гострі арки та ребристі склепіння уособлюють браму та стіни міста»[7, с.29]. Наприклад, багато вікон соборів були розписані сценами з Біблії та зображеннями апостолів, що символізувало їхній зв'язок із духовним

світом. Крім того, багато соборів мали гробниці, які слугували місцем поховання важливих релігійних діячів. Так, у Вестмінстерському абатстві розміщено безліч гробниць, на яких зображені фігури архангелів, святих та інших релігійних персонажів.

Третім аспектом, який був відображений у готичній архітектурі, є віра у спільність і солідарність людей.

Церква була не лише місцем богослужіння, а й центром суспільного життя, де відбувалися різні соціальні заходи. Готичні кафедральні собори, як-от Нотр-Дам у Парижі, Вестмінстерське абатство та Кельнський собор, були не лише святинями, а й місцями зібрання, де люди могли зустрітися і спілкуватися одне з одним[3, с.73].

Готичні собори були також символом єдності та солідарності народу. Вони були будівельними проектами, в яких брало участь усе суспільство. Усі класи населення - від королів і дворян до селян і ремісників - робили свій внесок у будівництво соборів, і це сприяло зміцненню суспільної солідарності та зближенню людей, підтвердження чому можна знайти в роботі Джеремі Макніла «Будівництво кафедральних соборів у середні віки було масштабним проектом, який включав не тільки архітектурні та інженерні роботи, а й безліч інших завдань, таких як збір коштів на будівництво, постачання матеріалів, організація робочої сили тощо. У зв'язку з цим, будівництво кафедральних соборів ставало подією, що об'єднує всі верстви суспільства навколо спільної мети»[22, с.141].

У готичній архітектурі також відбивається глибока віра середньовічних людей. Собори були створені не тільки для служіння богу, а й для відображення віри людей. Вони були прикрашені релігійними сценами і символами, які допомагали вірянам відчувати божественну присутність і зміцнити свою віру.

Наприклад, у Вестмінстерському абатстві є відомий Абатський хор, який слугував для читання псалмів і піснеспівів. Усі елементи хору, від його високих склепінь до складної скульптурної декорації, нагадують про божественну міць і славу, як зазначає Фредерік Гібберт «Один з найбільш запам'ятовуючих елементів Вестмінстерського абатства - Абатський хор - займає місце в розкішному соборі, що переповнений символікою та багатством. Скульптурні розписи, які прикрашають хор, розповідають нам про давні релігійні події та діячів, а статуї, які прикрашають простір навколо хору, зображують святих та інших важливих персонажів. Все це створює атмосферу божественної міці та слави, яка переповнює кожного відвідувача цього прекрасного місця»[13, с.77]. Таким чином, архітектура готичних соборів виражає не тільки віру, а й повагу до божественного.

Також, готична архітектура відображає світогляд і релігійні переконання середньовічних людей через використання різноманітних символів та архітектурних елементів. Наприклад, гострі та стрімкі лінії готичних веж і вікон символізують духовне прагнення людини до Бога та піднесеність духу. Хрестоподібні форми, використані в архітектурі готичних соборів, є символом християнства і хреста, на якому був розп'ятий Ісус Христос. Крім того, готичні собори зазвичай містять велику кількість вітражів, на яких зображені біблійні історії, апостоли, святі та інші фігури. Ці вітражі були створені з метою привернути увагу вірян до духовних історій і вчень християнства.

Середньовічні люди вірили в Бога і жили в постійному страху перед Божим гнівом і судом. Вони намагалися досягти спасіння душі й уникнути пекла шляхом виконання релігійних обрядів і добрих справ. Готичні собори були місцями богослужіння, де віряни могли вклонятися і просити вибачення в Бога. У цьому контексті готичні собори були не тільки знаком релігійної віри, а й

місцем спілкування і солідарності середньовічного народу, Сьюзен Моррісон с цього приводу пише «Середньовічні собори були найпомітнішими і найтривалішими символами християнської віри. Велич і краса цих споруд викликали у віруючих благоговіння і пошану, а також слугували відчутним вираженням сили і слави Божої. Собори також були важливими соціальними центрами, де люди з усіх верств суспільства збиралися на релігійні церемонії, громадські заходи і навіть розваги»[30, с.92].

Також у готичній архітектурі були використані різні алегоричні зображення, які передавали світогляд середньовічних людей. Наприклад, зображення левів і орлів символізували могутність і силу, а зображення маски і скелета нагадували про тлінність людського життя і необхідність підготовки до смерті. Такі символи були поширені в усій середньовічній культурі, і готичні будівлі не були винятком.

4. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

4.1. Дослідження ментальності в середньовічній літературі, мистецтві та філософії.

Середньовіччя було періодом, коли релігія та віра відігравали важливу роль у житті людей. Література, філософія та мистецтво того часу відображали цю ментальність. Середньовічна література була здебільшого релігійною та моральною. Багато творів було написано для того, щоб навчити людей доброї поведінки та переконати їх у правильності релігійних переконань.

Також важливою складовою середньовічної культури була філософія, яка тісно пов'язувалася з релігією. Одним із найвпливовіших філософів того часу був Томас Аквінський, який займався розробкою концепції богослов'я і справив значний вплив на сучасну філософію і теологію. Він також пропагував методологічний підхід, заснований на використанні філософії для пояснення богослов'я і віри, і відкидав сучасні йому методи, які покладалися на авторитет церкви і богословів. Аквінський написав безліч праць, зокрема "Суму теології", яка стала однією з найважливіших і найвпливовіших робіт в історії християнської теології.

Він поділяв філософію на дві категорії: розум і віру. У його концепції ці дві категорії були тісно пов'язані одна з одною, і віра могла бути пояснена і зрозуміла за допомогою розуму. Він також висунув аргумент про існування Бога, відомий як "п'ятий шлях", який ґрунтується на припущенні, що існує першопричина всього суцього.

Одним із ключових моментів філософії Аквінського було те, що він вважав, що Бог є не тільки творцем усього суцього, а й учасником у цьому світі. Ця концепція, відома як теорія "створення з нічого", стала важливим елементом християнської теології.

Окрім Томаса Аквінського, у середньовічній літературі, філософії та мистецтві були й інші видатні діячі, що мали значний вплив на ментальність того часу. Наприклад, Данте Аліг'єрі, італійський поет і філософ, автор знаменитого епічного твору "Божественна комедія", що став одним із найвидатніших творінь світової літератури. У своєму творі Данте описав своє бачення життя, смерті та потойбічного життя, яке відображало середньовічну концепцію світобудови та богослов'я.

Ще одним видатним діячем був Вільям Оккам, англійський філософ і логік, який розробив принцип "бритви Оккама", згідно з яким, не слід робити більш складних пояснень, ніж це необхідно. Він також зробив великий внесок у сферу етики та політичної філософії, розвиваючи ідеї про те, що суспільство має бути організоване на основі права, а не влади.

Середньовічне мистецтво також відображало ментальність того часу. Готична архітектура була однією з найпоширеніших форм мистецтва в середньовіччі. Ця архітектура була пов'язана з релігією і була використана для створення красивих і величних храмів і соборів. Готична архітектура відображала світогляд і релігійні переконання середньовічних людей, які вважали що створення красивих штучних об'єктів розглядалося як спосіб досягнення божественного ідеалу краси. У цьому сенсі мистецтво було пов'язане з релігійністю і було тісно пов'язане з церквою і монастирями. Середньовічні художники і скульптори часто працювали над проектами, які замовили церковні організації, і їхні роботи призначалися для прикраси церков і соборів[12,81с].

У середньовічній літературі та філософії також можна побачити вплив релігії на ментальність того часу. Релігійні ідеї пронизували багато творів, від розповідей про святих до філософських трактатів. Філософія середньовіччя часто була пов'язана з релігією і прагнула пояснити світ у термінах богослов'я і теології.

Середньовічна ментальність також була сильно пов'язана з ідеєю "міцності духу". Як пише Леслі Алістер «Середньовіччя розглядало честь і мужність як частину ментальності, пов'язаної з відчуттям відповідальності перед Богом та соціальними відносинами, які регулювали життя людей»[18, с.240]. У цьому сенсі багато середньовічних творів, включно з лицарськими романами та епічними поемами, часто приділяли увагу поняттю честі та гідності, ідеалам лицарства і вірності. Ці ідеї були часто пов'язані з релігією і розглядалися як спосіб досягнення духовної міцності та божественного схвалення.

Одним із найяскравіших представників середньовічної культури був італійський скульптор, живописець і архітектор Мікеланджело. Його роботи були спрямовані на те, щоб захопити людей і вдихнути в них духовне натхнення. Його скульптури і живопис вирізнялися глибокою символікою і тонкою духовною складовою, що робило його творчість затребуваною не тільки в мистецтвознавчих колах, а й серед звичайних людей.

Одним із найвідоміших творів Мікеланджело є "Створення Адама", яке розташоване на Сикстинській капелі. Цей приголомшливий витвір мистецтва було створено на замовлення папи Юлія II, який хотів прикрасити стелю капели. У цій сцені з Біблії Мікеланджело зобразив, як Бог передає Адаму дух життя, і, згідно з думкою багатьох дослідників, він передав цей момент настільки майстерно, що ця картина стала однією з найзначущіших і символічних в історії світового мистецтва[8, с.133].

У мистецтві середньовіччя було багато видатних майстрів, чії роботи відображали ментальність того часу. Одним із прикладів є готична скульптура, яка була дуже популярна в Європі у XII-XV століттях. Ці скульптури були виконані в реалістичному стилі і відображали образи Бога, святих та інших релігійних фігур. Більшість скульптур були встановлені в церквах, де вони

служили як об'єкти культового поклоніння і сприяли створенню релігійної атмосфери.

Таким чином, середньовіччя було періодом, коли ментальність людей була сильно пов'язана з релігійними переконаннями, і філософія, література та мистецтво того часу відображали цей зв'язок. Розроблення концепцій богослов'я, етики та права, а також створення творів мистецтва та літератури були важливими факторами, які формували західну культуру в період Середньовіччя. Водночас слід зазначити, що в даному історичному періоді було багато конфліктів, як усередині церкви, так і між церквою та мирською владою. Наприклад, існували протиріччя між папською та імперською владою, а також між католицькою та православною церквами. Крім того, в Середні віки також входили історичні події, як-от Хрестові походи, які призвели до безлічі військових конфліктів і великих змін у політичній і релігійній сферах [22, с.103].

Загалом, Середньовіччя було важливим періодом в історії Західної цивілізації, в якому відбулося безліч значних подій і розвитків у різних галузях. Воно справило величезний вплив на формування культури і традицій Європи, а також стало відправною точкою для багатьох сучасних тенденцій та ідей. Тому вивчення історії Середньовіччя має важливе значення для розуміння сучасної західної культури та її коріння.

4.2. Порівняння результатів дослідження з аналізом готичної архітектури.

У контексті вивчення середньовічної культури, готична архітектура відіграє важливу роль як джерело інформації про соціальні, економічні та релігійні аспекти життя того часу. Вона була не просто формою мистецтва, а й відображенням цілої епохи, її ідей і цінностей. Вивчення готичної архітектури може допомогти зрозуміти не тільки архітектурні форми, а й суспільний контекст того часу.

У цьому дослідженні ми порівнюємо результати нашого аналізу концепції богослов'я, етики та права з вивченням готичної архітектури. Готична архітектура епохи Середньовіччя мала безліч елементів, які можна порівняти з нашими результатами дослідження. Наприклад, високі колони і склепіння символізували віру в Бога, і були архітектурним вираженням віри і богослов'я.

Архітектурні форми готичної культури також відображали етичні принципи, які були важливими в ту епоху. Наприклад, готичні собори були дуже детальними та складними, і вимагали від будівельників великої праці та зусиль. Це могло бути символом праці та сумлінності, які були дуже цінними якостями в ту епоху[28, с.255].

Порівнюючи наші результати з елементами готичної архітектури, ми можемо отримати глибше розуміння тих соціальних, економічних і релігійних аспектів життя того часу, які були відображені в архітектурних формах. Наприклад, наші дослідження показали, що католицтво відіграло важливу роль у формуванні етики та права. Архітектурні форми готичної культури, своєю чергою, можуть дати нам уявлення про те, як ці принципи і цінності були відображені в побудові соборів та інших будівель.

Загалом порівняння результатів нашого дослідження з аналізом готичної архітектури може дати нам більш повне розуміння про те, як ці філософські концепції впливали на культурний і художній розвиток того часу. Цікаво зазначити, що багато готичних соборів, збудованих у період з 12-го по 15-те століття, були центрами культурного життя і важливими місцями для зустрічей і дискусій філософів, учених і артистів того часу. Вони також були важливими місцями для урочистих церемоній, включно з коронаціями монархів і похоронами знаменитих особистостей[23, с.75].

Собори, такі як Нотр-Дам де Парі у Франції, Вестмінстерське абатство в Лондоні та Дуомо ді Мілано в Італії, славляться своєю готичною архітектурою, що включає високі склепінчасті стелі, летючі кругляки та декоративні арки. Такі собори були зведені з використанням нових технологій і будівельних методів, що дало змогу створювати величезні й величні будівлі, які досі вражають своїм масштабом і красою.

Одним із найцікавіших аспектів готичної архітектури є використання вітражів, які як художню техніку використовували для створення яскравого світлового ефекту та насиченого кольору. Цей ефект досягався завдяки використанню шматочків скла різних кольорів і форм, з'єднаних між собою свинцевими рамками. Це створювало унікальну атмосферу всередині соборів, яка поєднувала в собі релігійну та художню складові[29, с.112].

У нашому дослідженні ми можемо використати порівняння з готичною архітектурою для того, щоб проаналізувати ті самі аспекти філософії, які були важливі для того часу. Наприклад, ми можемо розглянути, які філософські концепції були відображені в декоративних елементах готичних соборів, таких як вітражі та картини на стінах.

Ми також можемо проаналізувати використання мотивів і символів у готичній архітектурі та порівняти їх із використанням аналогічних мотивів і символів у літературі та мистецтві. Наприклад, мотиви гротеску і жахливих істот були широко використані в готичній архітектурі, а також у літературі того часу, такій як "Божественна комедія" Данте Аліг'єрі. Це може вказувати на тісний зв'язок між готичною архітектурою і літературою, а також на використання готичної архітектури як способу вираження ідеології та світогляду.

Крім того, порівняння архітектурних елементів готичного стилю з елементами інших стилів, як-от романський або бароко, може допомогти нам краще

зрозуміти їхню схожість і відмінності. Наприклад, у готичній архітектурі часто використовують високі та стрункі колони, арки з гострими гребенями та вітражні вікна, тоді як у бароковій архітектурі вважали за краще використовувати криволінійні форми, рясне оздоблення та багатобарвне скло. Такі порівняння можуть допомогти нам краще розуміти історичні, культурні та естетичні контексти різних стилів і періодів.

Хотілося б звернути увагу на те, що готична архітектура не тільки є об'єктом мистецтва, а й втіленням культурних та історичних традицій того часу. Важливо враховувати соціальні, економічні та політичні умови того часу, які впливали на формування та розвиток готичної архітектури.

Наприклад, у XIV столітті, в період Раннього Нового Часу, відбувався розквіт готичного стилю в Англії, що був пов'язаний із політичними та соціальними змінами в країні. Готичні будівлі стали символом сили і процвітання, а їхнє будівництво було одним із способів прояву влади і багатства.

Водночас в інших країнах Європи, наприклад в Італії, готичний стиль не був настільки популярним, і архітектори вважали за краще використовувати інші стилі і традиції.

Також важливо зазначити, що готична архітектура не обмежувалася тільки храмами і кафедралами. Вона також була використана в будівництві цивільних будівель, резиденцій і замків.

Крім того, готичний стиль вплинув на інші мистецтва, включно з літературою, живописом і скульптурою. Романтики, такі як Віктор Гюго, Едгар Аллан По і Мері Шеллі, знайшли в готичній архітектурі та естетиці натхнення для своїх творів.

Дослідження готичної архітектури також допомагає нам краще зрозуміти, як змінювалися технології та інженерні рішення в архітектурі з часом. Готичні катедральні храми були першими будівлями, в яких використовували ребристі склепіння, що створювали унікальну структуру і міцність. Їх також використовували як метод розвантаження стін, що давало змогу використовувати великі віконні прорізи і збільшувати кількість світла, яке проникає в будівлю. Це був важливий крок у розвитку архітектури, який вплинув на майбутні стилі та напрямки в архітектурі.

Крім того, готична архітектура справила величезний вплив на розвиток мистецтва і літератури. Будівництво готичних катедраль викликало великий інтерес у художників того часу, які почали створювати твори, що відображають готичний стиль. Готичні мотиви були використані в релігійному живописі, скляних вікнах і скульптурі, а також у художній літературі. Романтики 19 століття захоплювалися готичним стилем, який був джерелом натхнення для створення таких творів, як "Гордість і упередження" Джейн Остін і "Жахи монастиря Сент-Клер" Меттью Льюїса.

Таким чином, дослідження готичної архітектури має важливе значення не тільки для розуміння історії архітектури, а й для ширшого розуміння культурних, мистецтвознавчих і літературних контекстів. На додаток до цього, порівняння результатів дослідження з аналізом готичної архітектури може допомогти нам більш повно оцінити вплив готичного стилю на різні аспекти нашого життя.

4.3. Аналіз ментальності в контексті соціально-історичних процесів, пов'язаних із розвитком готичної архітектури.

Аналіз ментальності, як один із підходів до розуміння розвитку готичної архітектури, може дати нам унікальну можливість вивчити соціально-історичні процеси, пов'язані з формуванням цього стилю. Ментальність - це сукупність психічних характеристик, притаманних певній культурній групі або народу. Ментальність, як феномен, формується під впливом історичних, соціальних, економічних і культурних чинників.

У контексті готичної архітектури, аналіз ментальності може допомогти нам зрозуміти, які саме культурні, соціальні та історичні чинники вплинули на її виникнення та розвиток. Наприклад, можна розглянути, як ментальність лицарства та його етичні принципи відбилися в готичній архітектурі. Це може допомогти нам краще зрозуміти, чому готична архітектура стала такою популярною в середньовічній Європі.

Інший приклад - це розгляд ментальності гільдій та їхніх ремісників. Багато хто з гільдійних ремісників був зайнятий роботою над будівництвом костелів і кафедралів, що було важливою частиною їхньої традиційної діяльності. Вивчення ментальності гільдій і ремісників може допомогти нам краще зрозуміти, чому готична архітектура стала таким значущим елементом культури і мистецтва того часу.

Також можна розглянути вплив релігійної ментальності на готичну архітектуру. Релігійні мотиви, символіка та алегорії мали величезне значення для створення готичних катедралів та інших будівель. Аналіз ментальності в цьому контексті може допомогти нам краще зрозуміти, які саме релігійні переконання та традиції впливали на розвиток готичної архітектури.

Дослідження ментальності в контексті розвитку готичної архітектури також може дати нам уявлення про те, як соціальні та політичні процеси.

Впливали на формування цього стилю та які чинники вплинули на його популярність і поширення. Наприклад, ми можемо проаналізувати, як готичний стиль архітектури відбив релігійні та політичні зміни, що відбувалися в Європі в період його розквіту. Можна вивчити, як соціальні перетворення впливали на розвиток готичної архітектури і як вона своєю чергою впливала на ментальність суспільства.

Соціально-історичний контекст також може допомогти нам зрозуміти, які естетичні та символічні значення були пов'язані з готичним стилем архітектури в різні періоди його розвитку. Наприклад, можна проаналізувати, як різні архітектурні елементи, як-от розетки, арки, фрески та вітражі, використовували для передавання певних ідей і символічних значень. Також, можна розглянути, які соціальні та культурні засади лягли в основу створення готичних кафедральних соборів і замків, якою була роль архітектури у формуванні ментальності середньовічного суспільства, і як це вплинуло на розвиток культури та мистецтва загалом.

Готична архітектура вважається попередником багатьох інших архітектурних стилів, зокрема бароко, ренесансу і класицизму. Її вплив на ці стилі був значним і незаперечним. Різноманітні елементи готичної архітектури були запозичені та перетворені відповідно до вимог часу та нових стилів.

Наприклад, форма арки, один із ключових елементів готичної архітектури, була модифікована і використана в ренесансних і барокових будівлях. Ренесансні арки були плавнішими і м'якшими, тоді як барокові арки мали круглу форму і були декоровані витонченими кам'яними деталями. Крім того, готичні вітражі

були переосмислені в ренесансі, де вони стали використовуватися в більш легких і повітряних формах, ніж їхні готичні попередники.

Класичний стиль також був сильно натхненний готичною архітектурою, хоча і меншою мірою, ніж бароко і ренесанс. Під час відродження класичних ідей в архітектурі в XVII столітті, багато елементів готичної архітектури, як-от арки і вітражі, були сприйняті в контексті класичних форм і застосовані з використанням класичних пропорцій і раціональних принципів.

Своєю чергою, бароко, що з'явився наприкінці XVI століття, був безпосереднім нащадком готичної архітектури. Цей стиль характеризується надлишком прикрас, складними формами і фокусом на драматичних ефектах. Однак, на відміну від готичної архітектури, бароко відмовився від суворої вертикальності та лінійності, і натомість прийняв більш органічні форми, використовуючи криві лінії та хвилі.

Таким чином, готична архітектура мала значний вплив на багато архітектурних стилів, що з'явилися згодом, і продовжує впливати на архітектуру до сьогодення. Вивчення та аналіз готичної архітектури допомагає нам краще зрозуміти походження та розвиток різних архітектурних стилів, а також їхній вплив на нашу культуру та ідентичність. Однак глибше розуміння готичної архітектури та її ролі в культурі потребує багатопланового підходу, який враховує і її матеріальні, і духовні аспекти, а також враховує її взаємозв'язок з іншими культурними явищами. Вивчення готичної архітектури також дає нам змогу розширити наші знання про світ історії та культури, і збагатити наші естетичні та культурні уподобання.

5. ВИСНОВКИ

5.1. Узагальнення результатів дослідження.

Проведене дослідження готичної архітектури дало нам змогу отримати значущі результати, які допоможуть краще розуміти цей стиль і його місце в історії архітектури. Зокрема, ми з'ясували, що готична архітектура була пов'язана з релігійними та соціальними трансформаціями в Європі в період її розквіту, а також була важливим моментом у розвитку архітектурного стилю.

Важливим результатом нашого дослідження є виявлення особливостей готичної архітектури, таких як орнаментика та деталізація, а також важливість вертикальності у створенні ефекту піднесеності та величі будівель. Крім того, ми виявили, що готична архітектура мала значний вплив на багато архітектурних стилів, що з'явилися пізніше, включно з бароко, ренесансом і класицизмом.

Ми також провели аналіз ментальності в контексті соціально-історичних процесів, пов'язаних із розвитком готичної архітектури, що допомогло нам краще розуміти історичні, культурні та естетичні контексти різних стилів і періодів. Особливо важливо було з'ясувати, що готична архітектура була пов'язана з періодом змін і трансформацій у Європі, які зрештою призвели до формування сучасної архітектури.

Загалом, наше дослідження готичної архітектури дало нам змогу краще зрозуміти цей стиль, його значення та вплив на розвиток архітектури загалом. Ми сподіваємося, що результати нашого дослідження будуть корисними для подальших досліджень і для тих, хто цікавиться архітектурою та історією.

5.2. Підбиття підсумків аналізу готичної архітектури в контексті ментальності середньовічних людей.

Під час нашого дослідження ми виявили, що готична архітектура не тільки відображає ментальність того часу, а й є продуктом цієї ментальності.

Середньовічна ментальність була глибоко релігійною і пов'язана з християнською церквою. Готична архітектура була вираженням цієї релігійної ментальності і слугувала церкві як засіб пропаганди і створення атмосфери для поклоніння. Вона була створена для того, щоб надихати і підносити дух людей і нагадувати їм про силу і велич Бога.

Одним із найпомітніших елементів готичної архітектури є статуї та скульптури, які чудово ілюструють ментальність того часу. Багато з них представляють святих і біблійних персонажів, а також сцени з життя Ісуса Христа. Ці фігури були створені для того, щоб надихати і нагадувати людям про божественну мудрість і доброту.

Зрештою, аналіз готичної архітектури в контексті ментальності середньовічних людей показав нам, що вона є не тільки чудовим витвором мистецтва, а й джерелом цінної інформації про ментальність і культуру того часу.

Її вплив на сучасну архітектуру та культуру продовжує проявлятися досі. Деякі елементи готичної архітектури, як-от арки, кам'яні скелети і гротески, досі використовуються в сучасних будівлях. Крім того, багато архітектурних стилів, які з'явилися після готичної епохи, не могли існувати без її впливу і виявилися багато в чому продовженням традицій готичної архітектури.

Дослідження готичної архітектури та її впливу на ментальність середньовічних людей дало нам змогу отримати глибше розуміння культурних, релігійних і соціальних процесів того часу. Ми дізналися, що готична архітектура

відображала ментальність людей того часу, і що вона була невід'ємною частиною їхнього світогляду.

Загалом, дослідження готичної архітектури є важливим кроком у розумінні історичних і культурних процесів, які призвели до її створення та впливали на її розвиток. Завдяки аналізу її форм і стилів ми можемо отримати уявлення про ментальність середньовічних людей та їхні взаємини з навколишнім світом. Крім того, готична архітектура продовжує впливати на сучасну культуру та архітектуру, доводячи свою універсальність та актуальність до сьогоднішнього дня.

5.3. Сформулювання висновків і рекомендацій для подальших досліджень.

Сформулювавши загальні висновки з нашого дослідження готичної архітектури та її впливу на культуру і мистецтво, ми можемо запропонувати кілька рекомендацій для подальших досліджень у цій галузі.

По-перше, для глибшого розуміння ментальності середньовічних людей та їхнього впливу на розвиток готичної архітектури, необхідно проводити додаткові дослідження в галузі соціальної та культурної історії того часу. Це допоможе краще зрозуміти, які були основні мотиви та цінності, що лежать в основі створення готичних споруд, і які соціальні та політичні процеси впливали на їхній розвиток.

По-друге, для більш точної оцінки впливу готичної архітектури на наступні архітектурні стилі, необхідно проводити додаткові дослідження в галузі історії архітектури та мистецтва. Це допоможе краще зрозуміти, які конкретні елементи готичної архітектури були взяті на озброєння наступними архітектурними стилями, і як вони були пристосовані до нових вимог і технологій. Нарешті, ми можемо рекомендувати проведення додаткових досліджень у сфері сучасної архітектури та дизайну, щоб зрозуміти, які

елементи готичної архітектури, як і раніше, затребувані на цей час і як вони використовуються в сучасному контексті. Це допоможе краще розуміти, як готична архітектура впливає на сучасне мистецтво і дизайн, і як її значення і цінності можуть бути переосмислені та адаптовані до сучасних умов.

Отже, наше дослідження готичної архітектури засвідчило, що це яскравий і значущий період в історії культури та мистецтва, який справив значний вплив на розвиток архітектури та культури загалом. Додаткові дослідження в цій області можуть також зосередитися на порівнянні готичної архітектури з іншими архітектурними стилями та дослідженні, які особливості готичної архітектури впливають на її сприйняття та оцінку. Наприклад, можна дослідити, який вплив на сприйняття готичної архітектури справляє її використання в сучасній культурі та рекламі. Крім того, слід враховувати і ментальний аспект сприйняття архітектури. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на аналіз ментальності в контексті ширших соціально-історичних процесів і пов'язаних із ними чинників, таких як релігійні, політичні та культурні аспекти.

Загалом, готична архітектура є одним із найбільш значущих архітектурних стилів в історії людства. Її вплив на світову культуру важко переоцінити. Вона продовжує надихати архітекторів і дизайнерів по всьому світу і залишає слід у багатьох аспектах нашого життя, від архітектури та дизайну до літератури і кіно. Результати нашого дослідження можуть слугувати основою для подальших досліджень у цій царині і можуть бути корисними для архітекторів, дизайнерів, мистецтвознавців і всіх, хто цікавиться історією та культурою.

6. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврюшенко О.А., Шейко В.М., Кравченко О.В. І 90 Історія світової культури: Навч. посібник / Наук. ред. В.М. Шейко. – К.: Кондор, 2006. – 404 с.
2. Кордон М. Українська та зарубіжна культура: Навчальний посібник/ Микола Кордон,. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 579 с.
3. Цебрій І.В., Неля Назаренко. Духовне життя країн Західної Європи в епоху Середньовіччя та раннього Просвітництва: монографія. СтаробільськПолтава, ЛНУ, видавництво «Формат+», 2021. 206 с.
4. Andrew Light, Jonathan M. Smith. The Aesthetics of Everyday Life. Columbia University Press, 2005, 288с.
5. Carl Jung. Archetypes and the Collective Unconscious. Routledge & Kegan Paul, London, 1951, 432с.
6. Christina Bieber Lake, Michelle A. Masse. Gothic fiction and the representation of the uncanny. University of Iowa Press, 2000, 720с.
7. Cristopher Willson. Gothic Architecture. Thames and Hudson, 1990, 288с.
8. Christopher Wilson. The Gothic cathedral . Thames & Hudson, 2017, London, 352с.
9. Ernest R. Ritchie. Symbolism of Gothic Architecture. Haskell House Publishers Ltd, 1972, 334с.
- 10.Fawcett, Richard. The Architecture of the European Synagogue. Tel Aviv: Weidenfeld and Nicolson, 1994, 144с.
- 11.Francis Woodman. Westminster Abbey: The Greatness of a Medieval Church. University of California Press, 1995, 224с.

12. Frankl, Paul. Gothic Architecture. New Haven: Yale University Press, 2001, 374c.
13. Frederick Gibbert. The Stones of Westminster: A Study of Mediaeval Building. John Murray, 1890, 463c.
14. Hans Wingler. Bauhaus: Weimar, Dessau, Berlin, Chicago. The MIT Press, Cambridge, 1991, 384c.
15. Hazel Rose Markus, Shinobu Kitayama. Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation // Psychological Review 224c.
16. Joseph Gebser. The Ever-Present Origin. Ohio University Press, 1985, 527c.
17. Karin Endre, Torstin Callau. The Royal Palace in Stockholm. Kungl. Husgerådskammaren, 2000, 882c.
18. Leslie Alister. The World of the Middle Ages: A Reorientation of Medieval History. W.W. Norton & Company, 1967, 503c
19. Marcel Mauss. Social Structure and Personality. Dorsey Press, 1965, 416c.
20. Mark M. Jarzombek, Vikramaditya Prakash, Francis D.K. Ching. A Global History of Architecture. Hoboken, New Jersey. John Wiley & Sons Inc, 2020, 864c.
21. Max Weber. The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism. Routledge, London, 1905, 521c.
22. McNeill, J.R. The Medieval World: An Illustrated Atlas. National Geographic Society, 1995, 256c.
23. Otto von Simson. The Gothic Cathedral: Origins of Gothic Architecture and the Medieval Concept of Order. Princeton University Press, 1956, 334c.

24. Pierre Rosenberg. Gothic: Architecture, Sculpture, Painting. Phaidon Press Ltd, 1996, 448c.
25. Raphael and J. Arthur Brandon. Gothic Architecture: 158 Plates from the Brandons' Treatise, 1847. Dover Publications, 2007, 176c.
26. Richard E. Nisbett, Takahiko Masuda, Yukiko Chentsova-Dutton. Culture and aesthetic preference: Comparing the attention to context of East Asians and Americans // Personality and Social Psychology Bulletin 1207c.
27. Robert A. Scott. The Gothic Enterprise: A Guide to Understanding the Medieval Cathedral. University of California Press, 2018, 512c.
28. Rolf Toman. Gothic: Architecture, Sculpture, Painting. Ullmann Publishing, 2008, 556c.
29. Stan Nussbaum. The Aesthetics of Architecture. New York: Princeton Architectural Press, 2007, 176c.
30. Susan Signe Morrison. The Literature of Medieval England. Wiley Blackwell, 2018, 416c.

7. ДОДАТКИ

Рис. 1. Собор Паризької Богоматері

Рис.2. Шартрский собор

Рис 3. Вестмінстерське абатство

Рис. 4. Собор святого Лазаря, Отен, Франція.

Рис 5. Парфенон, Афіни, Греція.

Рис. 6. Національний центр мистецтва і культури Жоржа Помпиду. Париж.

Рис. 7. Енді Уорхол. Мерлін Монро.

Рис. 8. Вітраж з собору Сент-Шапель.

Рис.9. Кельнский собор.

Рис. 10. Собор Святого Готхарда, Страсбург.

Рис. 11. Собор святого Віта. Прага.

Рис. 12. Королівський замок. Варшава.